

СВОИХ НЕ БРОСАЕМ # ЗНАШИХ

vesti-babaurt.ru

БАБАЮРТНУ ЯНГЫЛЫКЪЛАРЫ

№10 (9208)
жумагюн
8 март
(оьркий)
2024 йыл

ГАЗЕТА ВЫХОДИТ
НА КУМЫКСКОМ И
РУССКОМ ЯЗЫКАХ

РАЙОННУ ЖАМИЯТ-ПОЛИТИКА ГАЗЕТИ ГАЗЕТ 1935-НЧИ ЙЫЛ АПРЕЛЬ АЙДАН ТУТУП ЧЫГЪАРЫЛА

Бабаюртовские вести

YouTube

Telegram

контакте

одноклассники

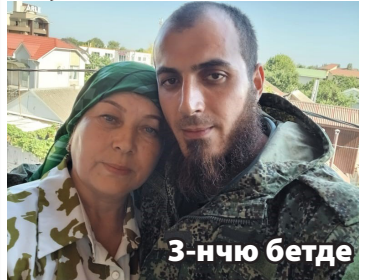
Бу номерде:

Уйню исивюню бир
гесегин алып бардыкъ

2-6-нчы бетлерде

Ругдан тюшмейген ана

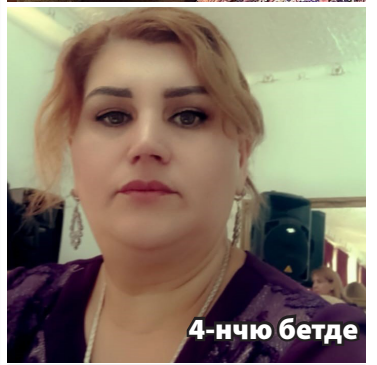

3-нчю бетде

Уланлары ону аркъа таяву

Бир къысматы аналар

4-нчю бетде

А матери ждуд и тихо
молятея за сыновей...

Авлетлери булан
оьктем болма гьакъы бар

5-нчи бетде

ПОЗДРАВЛЕНИЯ!

Дорогие женщины!

Сердечно поздравляю вас со светлым весенним праздником – Международным женским днём! 8 Марта символизирует торжество любви, мечты и красоты. Он олицетворяет весну и несёт новые надежды. В этот первый весенний праздник мы отдаём дань искреннего уважения, любви и признательности нашим дорогим женщинам, матерям и бабушкам, сестрам и дочерям за мудрость и терпение, заботу и доброту, душевное тепло и нежность.

Современные женщины активно проявляют деловые и профессиональные качества. Вы не только воспитываете детей, создаете в домах тепло и уют, согреваете родных и близких бесконечной любовью, но еще и проявляете свой талант и способности на профессиональном поприще. Сегодня вы являетесь активными участниками общественной и политической жизни республики. От вашего профессионализма, энергичности, хозяйского и заботливого отношения к делу во многом зависит будущее страны, республики и района.

Дорогие женщины! Желаю вам крепкого здоровья, неиссякаемого оптимизма, долгих лет жизни, семейного благополучия!

Глава муниципального района

Д.П.ИСЛАМОВ

Милые женщины!

От всего сердца поздравляю вас с Международным женским днем 8 Марта! Мы встречаем этот первый весенний праздник с особой теплотой, потому что с вами связано все самое прекрасное, что есть в жизни - тепло и свет родного дома, любовь, нежность и понимание!

Природа щедро наделила женщин мудростью и терпением, жизненной стойкостью и оптимизмом. Вы вдохновляете мужчин на подвиги, укрепляете в нас веру в собственные силы, вносите мир и гармонию в окружающий мир! Ваш профессионализм, деловая и творческая интуиция, активность являются залогом развития и процветания нашего района!

Пусть рядом с вами всегда будут те, на кого можно положиться в трудную минуту, кто поможет сохранить душевный покой, любовь и крепкую семью!

Милые дамы, желаю вам, любви, здоровья, благополучия, душевной гармонии и весеннего настроения! Пусть в вашей жизни будет больше солнца, ярких красок и улыбок! Будьте счастливы!

Председатель Собрания
депутатов района

А.А.АКМУРЗАЕВ

Уьйню исивюню бир гесегин алып бардыкь

Бизин районну халкы хас дав гьаракатда ортакчылык этеген гьар асгерчини гьакь юрекден якьлай, гьаракат башланган гонден тутуп олагьа озьлени янындан болаган кемегин этмеге де кьасткьылалар. Шолой кемек райондан гетген йылны ичинде бир-нече керенлер йиберилип турду. Бу гезик буса районлулар жыйган кемекни озьубюз алып бармагьа токташдыкь.

Райондан озьлеге кемек гелегенни хас дав гьаракатда ортакчылык этеген яшлар биле, дагы да артыкь этип айтгьанда, ону олар кьаравуллай эдилер. Кьачан чыгьажакьны, не бойгьа баражакьны билмеге сююп язганлар да болду. Озокьда, бугюн райондан Ватанны герти якьлавчусу гьисапда миллетчилер ва иблисчилер булан ябушаган 200-ден де артыкь яш бар. Оланы барын да гьерюп, гьарисини аманлыгьын билип, уьюнден гелген ашамлыкьланы, кьайнар саламьланы бермеге бажарылмайгьанны биз башдан тутуп да яхшы биле эдик. Бизин янлы яшланы кьэбюсю Запорож бойда экени де бизге аян эди. Шо саялы да, биз шо бойгьа, Кахов денгизни ягьасында ерлешген Васильевка деген шагьаргьа ерли етишмеге планлашдыкь. Сонгугюн, 24-нчю февралда, ГАЗел машинни толтуруп, елгьа чыкьдыкь.

Мени булан шо кьыйын ва жавалпы сапаргьа район администрацияны яшёрмлени, маданиятны ва спортну ишлерине кьарайган бьлюгюню елбашчысы Арслан Далгьатов, жамият ишлени юртеген адильянгьюртлу уланлар Ислам Исламов ва Алберт Хасболатов гелдилер.

Мен бу ерде хас дав гьаракатда ортакчылыкь этеген яшлагьа тарыкь-герекни жыйында районну Тамазатэбе, Тотаюрт, Янголбай, Геметэбе, 1 номерли Львовский, Герменчик, Бабаюрт, Люксембург ва Адил-Янгыюрт юртларыны халкьлары актив кюйде ортакчылыкь этгенни эсгермеге сюемен. Кемеклешивге уллулар да, гьатта школаланы охувчулары да кьол байладылар. Гьакькьатда, 250-ден де артыкь ящик: яшлагьа окопларда тарыкь майчыракьлардан башлап, исси чораллар, якьгийимлер, татлиликлер, тазалыкь этив алатлар, не башынгьны авуртайым, 4 тондан да артыкь мал жыйылды. Бу ишде бабаюртлу Рабият Гьажиеваны атын айрыча эсгермеки тийишли гьеремен. Озьюню хас дав чарада я авлети, яда буса кьардашы болмаса да, ол шо ишге жаны-кьаны булан берилди, жыйылган малланы бир ерге топламакь учун абзарын-уьюн берди, шолар ГАЗелге юкленип, елгьа чыкьмай туруп, янын салып ятады. Гьар ящикни ичинде школаланы охувчулары асгер борчун кютеген яшланы Ватанны якьлавчусуну гюню булан кьутлап, исси еравлары булан язылган кагьызлары да бар эди.

Тюзю, жыйылган малны хас дав гьа-

биз. Кемек жыйында ортакчылыкь этген районну бары да халкьына Аллагь рази болсун! Машин булан четимлик болмас», -- деди Даниял Исламов, алдыбызгьа чыкьган масьаланы айтып, ону уьстуне баргьанда.

Масьала да чечилди... Елгьа да чыкьдыкь...

Бизге «гьабас бара турасыз», «онда атышывлар бола, топлап атыла», не башыгьызы авуртайым, бизин гьайыбызны этип, бармасны янын тутгьанлар да болду. Озокьда, давлар юрюлюп тураган ерге бармагьа гьез алгьа тутгьанда, онда тынч болмажакьны биз де яхшы англай эдик. Сонг да, биз бармагьа токташган Васильевка шагьардан украинлиени алдынкь ерлешген ерлери 5-10 чакьырым арекде экени де яхшы биле эдик. Тюзю, кьоркьунчулукь бар эди. Буса да, шонда гьар гюнюн, гьар мюгьлетин йиберип тураган бизин яшлагьа онда турмагьа кьоркьунчулукь тююлюкь? Олар буса, шо мюгьлетени 2 йылны боюнда башындан нечакьы йиберип, сесин де чыгьармай, буйрукь болса, алгьа бармагьа телпинип туралар.

Шо олар бизин тавакалыкьгьа бармагьа борчул эди.

Шо гюн чакь да яман болмады. Эртен гелмеге башлагьан кьар учгьунлар ерни акь этмеге кьараса да, тюшге таба гон иржайды, кьардан бир зат да кьалмады.

Экинчи гюн эртерек биз даздун чыкьдыкь ва Васильевкагьа багьып елбузну узатдыкь. Васильевка - Кахов денгизни ягьасында ерлешген шагьар. Дондагы Ростов шагьардан онда ерли 440 чакьырым ел бар. Шо ел Мариуполь ва Мелитополь шагьарлардан, ДНР ва Запорож областдан оьте. Васильевканы бир бети - фронт. Бизин яшлар кьулулкь этеген Токмак шагьардан да о 40 чакьырым арекде. Биз шо шагьарны сайлагьаныкь да негьакь тююл. Онда бизин яшлар гелип бола. Оьугьунда гесек мобилизациягьа тюшюп чакьырылган бизин районлу яшлар кьулулкь этеген Лесное, Михайловка йимик юртлагьа шагьар ювукьда ерлешген. Гьакькьатда бизин планыбыз тюз болуп да чыкьды...

Мариупольдан биз эртен он битип чыкьдыкь. Шагьар янгыдан кьурулуп тура десе де ялган болмас. Кьурулуш ишлер гечеси-гюню булан токтамай. Озокьда, елну бою булан созулган Азовсталь завод да тергеюьюзю тартды. Бузулган уьйлер кеп бар. Гьатта бир сав уьй де екь йимик гьерюне. Тек шагьар яшай. Шагьарлылар Россия булан бирге гележекге умутлу кьарайлар.

Мундан 20 чакьырымлар арекде биз биринчи керен токтадыкь. Бизин елдашыбыз Осман Османовгьа башгьа ян-гьа гетмеге тюшдю.

Осман Османов - Дагьыстанны халкь игити, капитан, ротаны командири. Ол ата юрту Адил-Янгыюртгьа кьысыгьа

болжаллы отпускагьа гелген эди. Гетмеге тюшген де буса, биз де шо бойлагьа барагьанын билгенде, бизин булан елгьа чыкьды.

Блокпостда огьар дав елдашы кьарап табулду. Ону булан дав этеген елдашларына ашамлыкьлар булан ящиклени де бердик. Савболлашыв яман болду. Айырылмагьа суймей эдик. Осман озью де тарлыкьды. Амма районлулар озьюне ва дав елдашларына этген тергевден сююнгенин де яшырып болмады. Осман, савболлаша туруп, халкьына гьакь юрекден баракаласын билдирди, ватандаш борчун уьстюнюлю кюйде кютюп, уьйге уьстюнюлюкь булан кьайтмагьа сьез де берди.

Бирдагы керен биз Азов денгизни боюнда ерлешген Приморск деген гиччирек шагьарда токтадыкь. Сонг белгиле болган кюйде, шагьаргьа 1770-нчи йылларда ногьайлар кьазыкь кьакьган болган. Узакь йыллар шагьар Ногайск деп юрюлген. Бугюн буса шагьарда ногьайлар кьалмаган десе де ярай. Тююл, янгылышман. 2022-нчи йылдан берли шо шагьарны миллетчилерден кьоруп, рай-

онну райцентры. Бырынгьы заманларда шо ерлерде скифлер яшагьаны белгиле. Орта юз йылларда шагьар болган ерде Ессабей, Акькьую ва Шуют Журет деген ногьай юртлар болган. Бугюн онда ерли полицияны бьлюгюню елбашчысы болуп львовскили, узакь йыллар Бабаюрт районну ич ишлер бьлюгюню елбашчысы орунбасары болуп чалышган полицияны подполковниги Адилхан Магьамматович Адилханов ишлей. Апрель ай гелсе, ол шо бойлагьа гетгенине йыл битежек.

Адилхан Магьамматович булангьы елугьувбуз да исси болду. Фронт елларда эсги кьурдашынгь булан елукьмакь минг елугьувгьа тенг болагьаны герти экен. Сююндюк, сорашдыкь, бирче, ел ягьадагы кафеде олтуруп, чайлар да ичдик. Кьашкьаралганча Васильевкагьа етишмеге герекни де унутмадыкь. Шо саялы да, елугьув биз сюердей узакь болмады. Озокьда, А. Адилханов бизге озьюню янындан болагьан кемегин этмеге гьазирлигин де билдирди. Бизге буса шо кемек тарыкь эди. Бизин аслу борчубуз - яшлагьа кемек ящиклени етишдирмек эди. Ол кеп сююп, шо бойда кьулулкь этеген яшлагьа оланы етишдирежекни билдирди. Ашамгьа ол берген сьезюнде табулма да табулду. Ал бетдеги яшлагьа ящиклени тапшуруп, ол районлулагьа баракаласын билдирип, яшлар булан бирге видео да язып йиберди.

Биз буса елбузну узатдыкь. Мелитопольдан чыгып, Васильевкагьа бараган бурунчакьдан бурулуп, тувра ел алдыкь. Дагы токтамагьа бажарылмай эди. Ашам болганча бараган ерибизге етишмеге тарыкь эди. Егьесе, гечелер шо бойларда машинлени гьайдамагьа бажарылмай. Гьайдаса да, ярыкьларын сьендюрмеге герек, неге тююл де душманны учурукьлары не ерден гелегенни билмей кьаласан. Олар буса кьезде кеп бола. Насипге, бизге елда шолар булан раслашмагьа тюшмедим. Сагьат экилер битип, биз Васильевкагьа гире-ген ерде кьурулган блокпостда токтадыкь...

Блокпостда аслу гьалда кьумукьлар кьулулкь эте. Олагьа ящиклерден пай чыгьармай кьуюп болмадыкь. Дагыстандан гелген савгьатлардан олар бек сююндю, тек бизге тезлик булан арекге таймакьны тиледилер. Неге тююл де, биз етишгенче ярым сагьат алда постну уьстюнден таба шо мен эсгерип гетген учурукьлар гетген болган. Атышып тийдирип болмаганлар.

Постдан оьтюп, 100 метр арекде бизин машинибиз бирдагы да токтады. Шонда бизин кьаршылап чыкьган адил-янгыюртлу Азнаур Гьажиев, район больницыны баш врачы Шигьмагьаммат Дугьужев, танк батальону командир, озьюню кьоччакьлыгьы учун Кьоччакьлыкьны ордени булан савгьатланган Адил Кьандауров да бар эди. Елугьув уллу сюнчге айланьды.

ракат юрюлюп тураган ерге етишдирмек учун машин тапмай да кьыйналдыкь. Машини барлар тавакалыкь этмеге суймей эдилер. Олагьа айып этмеге де гьакьыбыз екь. Чапган алыр ярышы дегенлей, машин де тапдыкь, багьасына да кьыйышдыкь, районну башы Даниял Исламов харжны гьайын да этди.

«Бизин яшланы янгыз оланы кьардаш-досу тююл, олар уьстюнюлюкь булан ожакьларына эсен-аман кьайтажакьын савлай район гьезлей. Яшлар бизин кемегибизни гьезлеген, биз олагьа болагьан кемегибизни этмеге де герек-

онну Геметэбе юртуну юртбашы Кьураш Гьажигишиев сакьлай. Ону булан райондан чыкьган дагы да яшлар бар. Кьураш, уьлкеде гесеклейин мобилизация башлангьанда, 2022-нчи йылны окьтбр айны башында гьенгюлюлю кюйде хас дав гьаракатгьа гетди. Шондан берли ол Ватаныны ва анадаш халкьыны аманлыгьы учун гьалал кюйде кьулулкь эте.

Ол бизин гьерюп бек сююндю. Гиччи Ватанындан 1 минг 200 чакьырым арекде, хас дав гьаракат юрюлюп тураган ерде озь районундан гелгенлени, олар жыйган савгьатланы гьерюп, сююнемей болмай эди. Сонг да, Кьурашгьа уьюндегилер де посылка йиберген эди. 200-ден артыкь ящикни арасындан ол озьюне бакьдырылган ящикни арекден таныды, юреги билдирген буса да ярай.

«Ящиклерден эсе, сизин гьерюп бек сююндю, - деди Кьураш Гьажигишиев, бизин булан савболлаша туруп. - Дав юрюлюп тураган ерлерде, кьардаш-кьурдашындан арекде, уьйден гелеген гьар посылка - уьюьюзню исивюню бир гесеги. Шу чарагьа кьол ялгьаганьланы барысына да Аллагь савлукь берсин!».

Гертилей де, хас дав гьаракатдагы боецлеге кемеклешив янгыз оланы ашамлыкь малларыны запасын толтуруп тююл, инг башлап олар янгыз тююлюню, юртлулары, савлай район олар булан, олагьа кемек этмеге гьазир экени билдирив экени биз яхшы англай эдик. Еринде, яшлагьа шо посылкаланы пайлай туруп, бизин ойларыбыз тюз болуп чыкьгангьа тюшюндюк.

Приморск шагьардан бирдагы да 50 чакьырым ел эдик. Тюш болду. Кьаршыбызда - Приозовское деген гиччирек шагьар. Шагьар - Приозовский рай-

«Инанмажакьсан, Герейхан, ящиклер саялы тююл, сен гелегенни билип гелгенмен, -- деди Шигьмагьаммат Дугьужев, мени кьучакьлай туруп. - Таныш адам булан булай ерде елукьмакь - уллу сююнч».

Васильевкада бизин ерли май заводну директору болуп ишлейген бабаюртлу Тимур Хамутаев кьаршылады. Ил ящиклени кьотармагьа ер де, ял алмакь учун озьюню кабинетин де берди. Онда кьайнар чай да ичип, лакьырлашдыкь.

Арты 6-нчы бетде

8 март - Къатынланы Халкъара гюню

Ругъдан тюшмейген ана

Анаш Юсупованы Тотаюртда танымайгъан адам ёкъдур. Ол - юрт арада болгъур деген, уьч уланы ва бир къызы оьсдюрген абурлу ана.

Оьмюр ёлдашы Надыр булан авлетлерин оьсдюрюп, олагъа билим алмагъа генг кюйде имканлыклар яратгъан. Уланлары Руслан, Гюсейин, Расул ва къызы Лаура орта ва оьр билимлеге ес болуп, ата - анасын сюендюрюп гелген. Уланы Гюсейини йыргъа - сарынгъа, музыка алатлар сокъмагъа айрыча

Тамазатёбе юртда тувгъан. Школаны битдирип, о замангы Орджоникидзе шагъарда сатыв - алыв училищени тамамлап, лампалар чыгъарагъан заводда ишлеген. Ишден айырылмагъан кюйде Грозный шагъардагы нап - газ ахтарагъан институтну битдирген. Тотаюртда сатыв - алыв тармакъда РАЙПОда, 2001-нчи йылдан берли буса халкъны жамият якъдан талапларын кютеген Цетрында социал къуллукъчу болуп чалыша.

Анаш Юсупова актив кюйде юртну, районну жамият яшавунда да ортакъчылыкъ эте. Ол Тотаюртдагы сайлав участка комиссияны ёлбашчысыны орунбасары гысапда гъар сайлавларда жанлы кюйде ортакъчылыкъ эте. Шогъарда Москва шагъардан 2018-нчи йылда гелген баракалла кагъыз шагъатлыкъ эте.

Ачыкъ этип айтгъанда, 2018 - нчи йыл 18-нчи мартда Россия Федерацияны Президентини сайлавларында гёрсетген гъаракаты ва уьстюнлю иши саялы ол Россия Федерацияны сайлав комиссияны Ёлбашчысы Элла Памфилованы атындан баракалла къазангъан.

Бугюнлерде Анаш жамият къуллукъчу гысапда гъар гюн сакъатланы ва

пагъмусу болгъан. Ол сагънагъа чыгъып сарын айтгъанда, пагъмусу булан кёплени сюендюрген. Амма яш уланы къысматы хапарсыздан уьзюлген. Айтагъаным, Гюсейин хатабалагъа тюшюп, яшлайын дюнъядан гетген.

Ата - анагъа аркъа таяву болуп уланы Руслан ва Расул токътагъан. Бугюнлерде уланы Руслан Магъачкъала шагъарда яшай. Къызы Лаура муаллим касбугъа ес болуп, Бутуш школада ишлей.

Надырни ва Анашны лап да гиччи авлетни Расул - хас асгер гъаракатда ортакъчылыкъ этмеге гетген къоччакъ улан.

Ону гъакъында бир - нече сёз айтма сюебиз.

Р. Юсупов 1996- нчи йыл тувгъан. Тотаюрт школаны битдирип, Магъачкъала шагъардагы къурулуш колледжде охувун давам этген. Къурувчуну касбусуна ес болгъан сонг, иш излеп йыракъ Темиркъазыкъ бойлагъа чыгъып гетген. Загъмат ёлун, агълю яшавун йыракъ бойларда башлай. Айтагъаным, жагъил агълюде эки яш да тува.

Агълю шартлагъа гёре, Расул ата юртуна къайтып геле. Гетген йыл феврал айны экисинде Бабаюртгъа военкоматгъа барып, оьзю хас асгер гъаракатгъа гёнголю кюйде гетмеге сюегенни ташдырып айта ва б - нчи февралда буса ол Запорож бойгъа етишген эди.

Анаш уланын ёлгъа салып, ону артындан алгъышлар айтгъан, дуалар охугъан, Яратгъанымдан уланын балагълардан сакъламакъны тилей.

Амма ана уланындан арекде туруп болмай, юреги булан огъар талпына. Ону гёрмеге гъасирет къоркъув билмейген Анаш, гетген йыл август айда Запорож бойгъа сапар чыгъа ва ондагы Бердянск шагъарда Расул булан ёлугъа.

Анаш уланыны янында бир жума тургъан, ону ва асгер ёлдашларын татывлу ашлар этип сюендюрген. Хас дав гъаракатдагы яшларда огъар анасы йимик гъайлы янашгъан.

Анаш 1963 - нчи йыл Мавлет ва Рабият Умалатовланы агълюсюнде Эсги

улла чагъына гелгенлени баракалласын алып ишлей. Къыйынлы гъаллагъа тюшгенлеге ол кёмек этмеге гъазир. А. Юсупованы ишине берилгенлик де жавапсыз къалмагъан. Ол нече керен Гюрметлев грамоталагъа ва баракалла кагъызлагъа лайыкълы болгъан.

Бугюнлерде Анашны аявлу азиз уланы Расулдан байлавлукъ уьзюлгени 5 айлар бола. Айтагъаным, 2023 - нчу йыл октябр айны 17-синден берли Расул Юсупов ва ону уьч асгер ёлдашы Херсон бойда командирни тапшурувун кютмеге гетген. Шондан берли олар булан байлавлукъ ёкъ.

Амма Анаш гъар гюн уланын гёзлей, ондан яхшы хабар гележек деп инана.

Гъар гюн эртен тургъанда, терезеден къарап, уланын гёрмеге гъасирет. Гъар заман телефон зенг этегенде де, чабып телефонгъа тез етише. Ону йимик, ругъдан тюшмейген аналар бизин уьлкеде кёп бар, олар барысы да уллу умут ва сагъынч булан уланын къаравуллай.

Ругъдан тюшме ярамайгъанны яхшы англайгъан А. Юсупова жагъ кюйде тура. Яшавда ёлугъагъан къыйынлыкълагъа чул бермей чыныкъгъан ана кёп сюеген уланы Расул бир гюн эшикни ачып, къулач яйып уьюне къайтажагъына къатты кюйде инана.

Бизде огъар инамлыгъына инамлыкъ къошулсун, ярыкъ умутлары яшавгъа чыкъсын деп айтмагъа сюебиз. Тунукъ гюнлерден сонг гюнешни шавласы чыгъажакъгъа биз де шеклик этмейбиз. Гъар ананы уланын къайтып бети ярыкъ болсун, юзюнден иржайыв таймасын, ожакъларында насип уья тиксин деп гъакъ юрекден ёрайбыз.

Ватанын сакъламакъ учун гёнголю кюйде хас асгер гъаракатда ортакъчылыкъ этеген Расул йимик уланы да аналары осал болмас. Даим де алда юройген, патриот ругъда уланын тарбиялагъан саялы анасы Анашгъа баракалла айтабыз ва ону къатынланы Халкъара гюню булан къутлап, савлукъ, насип ёрайбыз.

Касбусуна аминлигин сакълагъан

Биринчи муаллим охувчу яшланы яшавунда лап да оьр ерни тутта. Ол берген билим, яшланы яшавуну кюрчюсю болуп токътай.

Шону яхшы англайгъан Кумсият Гъайбуллаевна Гъажиева 54 йылланы боюнда Янги Хаса юртдагы школада башлагъы класланы муаллими болуп ишине бажарывлулугъун салып юреги авуп танлагъан касбусуна амин болуп, билим берив тармакъда загъмат теге.

Бугюнлерде ол Янги Хаса юртдагы школада бай сынаву булангъы муаллим гысапда танылгъан ва муаллимлени, охувчу яшланы, юртлуланы арасында тезден абур ва гюрмет къазангъан.

Кумсият Гъайбуллаевна яш наслуну охумагъа-язмагъа уьйретген, билимлени дюнъясына биринчи абатлар басагъан гиччипавланы инамлы ёлдашы, сырдашы, якълавчусу болуп бажаргъан.

К. Гъажиева 1950-нчи йыл Геметёбе юртда тувгъан. Минасы геметёбели болса да, ону къысматы тыгъыс кюйде Янги Хаса юрт булан байлангъан. Айтагъаным, 1970 - нчи йыл Буйнакск шагъардагы педагогика училищени тамамлап, Янги Хаса школада загъмат ёлун башлай.

Агълю насибин де мунда табып, юртлу улан Гъажи Гъажиев булан татывлу ожакъ къургъан.

К. Гъайбуллаевна биринчи лей школагъа гиргенде ону къулач яйып о замангы школаны директору Къурманай Исаев къаршылагъан. Гъали де Кумсият ону атын уллу гюрмет ва абур булан эсге ала. Яш муаллимге касбусу сырларын ачмагъа кёмек этген Любовь Сергеевнаны, Ислам Абдулмановични, Садуртдин Салиевични атларын да ол унутмай.

Биринчи муаллим берген билимлерден яшланы гележек яшаву, танлагъан касбусу, яшавгъа къараву - турушу гъасил бола. Башлагъы класда алгъан билим гележекде кёп затгъа таъсир эте.

Кумсият Гъажиева яшлагъа янгыз билим берип къоймай, оланы къурдашыкъгъа - дослукъгъа уьйрете, анадаш школасына, тувуп - оьсген юртуна ва элине сюевню сингирмеге къасткъыла.

Ол гъар яшны хасиятына - къылыгъына гёре оланы юреклерине «ачгъыч» табып болгъан сынавлу муаллим.

Терекни емишден таный буса, муаллимни охувчуларындан таный деп айтмагъа болабыз. Кумсият Гъайбуллаевна охутгъан яшлар бугюнлерде яшавда оьз ерин табып, гъар-тюрю тармакъларда загъмат теге. Муаллимден уьлгю алып, ону касбусун танлагъанлары да аз тюлюк.

Бугюнлерде иш ёлдашлары Лаура Гюсейновна, Гъайбат Салаватовна, Гюлхан Моллакъаевна, Къурманбике Солтанмутовна ва школагъа ёлбашчылыкъ этеген Зулмира Адилхановна да ону охувчулары.

Кумсият Гъажиева охутгъан яшлар бир заманда да биринчи муаллимни унутмагъан, ону булангъы аралыкъланы уьзмей, тыгъыс байлавлукъ тутгъан. Муаллимни байрамлар булан къутлай, юртгъа гелгенде, гёрме гелелер. Кумсият Гъайбуллаевна да оланы уьстюнлюклерине сюене, талчыкъ гюнлерине къайгыра.

-Биринчи муаллимим Кумсият Гъайбуллаевна мени лап да кёп сюеген ювукъ адамым деп айтып боламан. Бугюнлерде мен Магъачкъалада яшасам да, гъар гезик юртгъа баргъанда ону гёрмей гетмеймен. Ону булангъы ёлугъулар юрекни сюендюре ва гёнголю ала. Ол оьзю охутгъан яшланы уьстюнлюклерине гъакъ юрекден сюене. Яшавда ёлугъагъан къыйынлыкълагъа чул бермей, болгъан ишден дарс алып, ругъдан

тюшмей, яшавун къурмагъа герек деп бизге кёп айта эди. Биз де ону сёзлерин унутмайбыз, олардан илгъам алабыз. Кумсият Гъайбуллаевна йимик муаллимлер барыда охувчу яшланы яшавунда ёлукъсун деп айтмагъа сюемен, - дей Айгюл Элаева биринчи муаллимини гъакъында.

Бир касбуну башын тутуп, сав яшавун яшлагъа багъышлагъан Кумсият Гъайбуллаевнаны атына лайыкълы сёзлер айтмагъа болабыз. Ону загъматы Гюрметлев грамоталагъа ва баракалла кагъызлагъа лайыкълы болгъан. Амма савгъатлардан да алда огъар иш ёлдашларыны абур ва охувчу яшланы сюевню артыкъ.

Халкъ арада да Кумсият Гъажиеваны атына исси ва макътав сёзлер айтыла, ол юртлуланы яхшылыгына ва къыйынына табулагъан инамлы ёлдаш, школада профсоюз къурумну председатели болуп чалышагъаны да 40 йыллар бола.

Кумсият Гъайбуллаевна насипли ана да дюр. Агълюсю Гъажи булан дёрт яшны оьсдюрген. Олагъа тарбия, билим берип, аякъгъа тургузгъан.

Уланлары Нюрмагъаммат ва Далгъат Тюмен бойларда ишлей. Къызлары Элмира ва Тахмина да яшавда оьз ёлун тапгъан. Къызы Элмира анасы йимик муаллим касбусуну танлагъан. Геметёбе юртдагы школада дарс бере.

Оьмюр ёлдашы Гъажи булан Кумсият оланы авлетлеринден къуванна ва сюене.

Педагогика ишни герти устасы Кумсият Гъайбуллаевнаны Къатынгишилен халкъара байрам гюню - 8 март булан къутлап, огъар савлукъ, ишинде ва яшавунда битмейген яхшылыклар ва уьстюнлюклер ёрайбыз.

Бетни Бэлла ГЪАЖИГЕЛДИЕВА онгаргъан

8 март - Къатынланы Халкъара гюню Уланлары ону аркъа таяву

Сувукъ къыш гюнлер артда къалып, март ай булан язбаш гелди. Язбашда табият тюрлене, жанлана, айлана якъны къушланы чарнавлары толтура. Язбашны биринчи айы деп саналагъан март айда къатынгишилени Халкъара байрамын къаршылайбыз.

8 - нчи Мартны алдында бары да гезел тиштайпаланы байрам булан къутлап, яшавугъуз насипден, сююнчден ва шатлыкъдан толсун деп айтмагъа сюебиз.

Бугюнлерде хас асгер гъаракатда ватандаш борчун кютеген къоччакъ уланланы аналарын язбашны ва сюювню байрамы булан айрыча къутлайбыз.

Батыр уланлар оьсдюрген аналагъа минг макътав болсун! Шолай макътавгъа лайыкълы аналаны арасында Атарив Вагъабова да бар.

Атарив агълюсю Надирбек булан уьч уланни оьсдюрген ва тюз ёллагъа салып тарбиялагъан.

Агълюде оьсген Жамал, Зайнал ва Къазбек ата - анагъа бавурлу болуп, юртун, халкъын сююп, атасыны пайдалы насигъатларына къулакъасып оьсген, олар ата-анасыны сююнчю ва оьктемлиги.

Уланланы уллусу Жамал йыракъ Темиркъазыкъ бойларда яшай ва загъмат теге. Татывлу ожакъ къуруп, жагыл агълюде эки авлет оьсе. Уланланы лап да гичиси Къазбек ата - анасына ёлдаш болуп, олар булан абзарда яшай.

Орта уланы Зайнал Вагъабовну гъакъын-да газетни алдагъы номерлеринде язылгъан эди. Зайнал - хас асгер гъаракатда ортакъчылыкъ этеген къоччакъ ва игит уланланы бири.

Озокъда, ананы юреги бир йимик оланы барысына да авруй. Айрокъда ортанчы уланы Зайналгъа ичибуша. Ол гъар солдатны анасы йимик, нече гечени юхусуз йиберген. Гесекленген мобилизация чаралар башлангъанда, ватандаш борчун кютеме

гъазир турагъан улан Зайнал Украина бойлагъа гетген.

Ол хас дав гъаракатда гёрсетген уьстюнлюкери саялы «Къоччакълыгъы учун» деген медал булан савгъатлангъанда, анасы

анасыны ягъына ата юрту Тамазатёбеге ял алмагъа гелген.

Баласына дав майданда яра тийген деген хабарны эшитгенде, ана юрек гъалек бола, гюе, яллай... Атарив, ону балагъардан къутгъар деп, Аллагъа ял барып тилеклер тилей...

А. Вагъабова 1968 - нчи йыл Тамазатёбеге юртда загъматчы Иманакъайны ва Улангереки агълюсюнде тувгъан 4 уланкъардашыны бир къызардашы. Гиччиден загъматгъа къуршала оьсген.

1988 - нчи йыл Магъачкъала шагъарда юрт хозяйство техникумну битдирген сонг, загъмат ёлун юртдагъы совхозда гъар - тюрлю юрт хозяйство тармакъларда, демек, гъайван - тувар фермада, иннырда ашлыкъ чегеген ерде де ишлеген.

Совхоз тозулуп, ол ишинден айырылмагъа борчлу бола, бугюнлерде буса юртдагъы школаны ашханасында ишлей.

Уьлкебизни паракатлыгъын ва аманлыгъын сакълайгъан къоччакъ уланларыбыз бар саялы оланы оьсдюрген ата - аналарына савлукъ, чыдамлыкъ ёрайбыз.

Солдатны анасы Атарив Вагъабовагъа яшавда насипли ва шатлы гюнлеригиз кеп болсун, гъар ана уланларын бавуруна басмагъа Аллагъдан кемеке болсун деп айтмагъа сюебиз.

Бэлла ГЪАЖИГЕЛДИЕВА

Бир къысмагъа аналар

Дав майдандан авлетлерин гёзлейген Аналаны бугюн кёкге чюейик. Уланларын къоччакъ кюйде оьсдюрген Аналаны алдында баш иейик.

Уланланы игит болма уьйретеген - ата. Авлетлени тюз ёллагъа салагъан, насигъатлар берип оьсдюрген - ана. Гъар анагъа оьз авлети яшавундан да аявлу. Эгер шону бир ери авуртса, ана учун дюньяны татыву тая. Яшлары оьсюп, насипли болса - ана яшавунда уллу оьрлюклеге етишгендей гъис эте. Гъарисини уьстюнлюкери не сюене. Уланлар атагъа бек байланса да, юрегини теренинде ананы кеп сюе. Уланъашлар батыр болсун учун, ата-ана къаст эте. Шону бугюн Украинада болуп турагъан агъвалатлагъа гетген яшлар да исбатлай. Гиччи замандан берли эркек бол, сен къоччакъсан, Ватанынга амин бол деп оьсген яшлар, уллуда бир затдан да тартынмайлы, алдындагъы борчун кютелер ва уьлкесине тувулунгъан къоркъунчлукъда биринчи сыдраларда туралар.

Бизин райондан хас дав гъаракатны ортакъчылары - бабаюртлу батырланы бирлерини гъакъында биз газетибизни гетген номеринде эсгерген эдик. Бу номерде буса оланы аналарыны гъакъында айтма сюебиз.

Юлдузхан Гъашымова, Гъашымов Оразалини анасы, йыракъ Къыргъызстанда тувса да, Бабаюртда яшай. Ол гиччи заманында, ата-анасы оьз уьлкесине гетип, улланасы булан къала ва Бабаюртдагъы эки номерли орта школада, сонг да ашамгъы школада охугъан. Бир гюн ол улланасы булан Маданият къаласына пол жувма баргъан заманда, олар Юлдузну тилеп чебер кружокъгъа къошдура. Шонда пагъмусу аян болуп, ону ише ала. Маданият къаласында Юлдуз 18 йыллар ишлеген. Уьйленеген чагъына етишгенде, Юлдуз ян-гылбайлы Ханмурза Гъашымов деген улан булан къысмагъа байлай. Олагъа улан тувуп, огъар Оразали деп ат къоялар. Гиччиден берли Оразалини анасы бек ари тарбиялай, ол да бек тынглаву ва гъакъылы болуп оьсе.

Школаны битдирип, Оразали сварщик болмакъ учун СПТУ-гъа охумагъа тюшген. Ондан сонг бираз ишлеп, асгер борчун кютемек учун 2 йылгъа гете. Бир деген бир авлетин ёлгъа салгъан сонг, Юлдуз гечеси - гюню булан авлети эсен-аман къайтсын деп, дуалар этип тура. Уланы къайтгъанда, бираз замандан сонг ону эри гечинген. Арадан узакъ заманда гетмей, Оразали району ич ишлер бёлгюнде ишлеп

башлай. Бираз замандан Юлдузну яшавунда бирдагъы сююнч гюн тувулунгъан- уланына къатын алгъан.

Гюнлер гетип, заман оьтуп дегенлей яш агълюге улан тувуп, ону сююнчюне сююнч къошулуп, ол насипли уллана бола. Сонгунда Оразали агълюсю булан Ноябрьск шагъаргъа ишлеме гете. Онда бираз заман ишлеген сонг, Украинада хас дав гъаракат башланып, гёнгюлю кюйде онда бармагъа онгарыла. Гетип барагъан заманда, Оразали анасына телефондан сёйлеп, Украинагъа гетип барагъанни гъакъында билдирген. Юлдуз бек къыйналып, бир деген бир анангны кимге къоюп барасан дегенде, Аллагъа тапшургъанман сени деген ол. Заман оьтген сонг, Оразали уьне къысгъа болжалы отпускагъа медал да булан къайтгъан. Нечакъы къыйын болса да, анасы уланы булан оьктем болуп, алгъышлап, Оразалини ёлгъа салгъан. Бугюнлерде ол Украинадагъы хас дав операцияны ал сыдраларында. Анасы янгы къалгъанланы олай ерлеге йибермей буса да, Оразали юрегине тынглап, Ватанына аминлигин гёрсетип, неонацистлеге къаршы ябушмагъа гетген ва Игит атны къазангъан. Юлдуз да бирине-бир авлети юрегиндеги умутлагъа етишип, савлай Россиягъа аты айтылгъангъа бек оьктем бола, шолай намуслу, ягълы къоччакъ уланны тарбиялагъангъа бизде огъар баракаллабызны билдиребиз.

Сарат Юсупова. Сарат Бабаюртда тув-

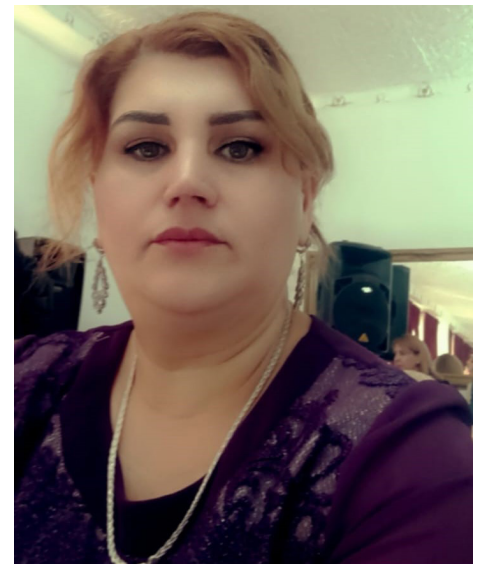
гъан, оьсген, уьч номерли орта школаны битдирген. Сонг тигип уьйретеген курсланыда охугъан. Ону битгенде, загъмат ёлун башлагъан сонг, 2000-нчи йылда Р. Юсупов деген улан булан уьйленген. Ола-

ны эки уланы бар. Лап уллусу Юсуп бугюнлерде Украинада хас дав гъаракатда асгер борчун кюте. Озокъда, оьсюню авлети душман булан ябушмагъа гетгенни бир ата-ана да скоймей, тек Руслан да, Сарат да оьсюню яшы Юсупгъа бир керенде де неге гетгенсен деп айтмагъан, къайтармагъа къарап чаралар да гёрмеген. Авлетин къоркъунчлукъгъа йиберген ананы юреги от ялынны ичинде бола. Саратгъа нечакъы къыйын болса да, ол Юсуп сайлагъан ёлну якълай, ону Ватанына аминли экенине оьктем бола. Сарат уланын кеп гиччиден къоччакъ кюйде тарбиялагъан. Ол игит ана, неге тююл авлетин душманланы алдына да йиберип, артындан къарамагъа тынч тююл. Саратны гёнгю хош буса да, юреги пашман. Бираздан хас дав гъаракат битип, халкъны неонацистлерден азат этип, гъар солдат уьне къайтар деп умут этебиз. Сарат да яшы Юсуп Игит атны алып къайтажакъгъа шеклик этмей.

Хадиджат Жаватханова Къызылюрт районну Солтанянгиюртунда тувгъан. Тогъузунчу класгъа ерли ата юртунда охуп, Буйнакск шагъардагъы тикме уьйретеген курслагъа тюшген. 2001-нчи йылда ол бабаюртлу Мурат деген улан булан къыстаматын байлагъан. Оланы 5 авлети: 3 уланы ва 2 къызы бар. Кеп авлети агълю болса да, Хадиджат яшларын бек ари тарбиялап бажаргъан. Уланлары бири-биринден ба-

тыр. Олар районну атын савлай дюньягъа белгили этген спортсменлер. Хадиджатны уллу уланы Хасмагъаммат оьсюню чагъына гёре бек къоччакъ улан. Гъалиге ерли Хасмагъаммат Украинада юрлеге хас дав гъаракатда. Ол онда биринчилерден болуп элин якълай. Асгер борчун кютеген заманда, Хасмагъаммат контракт язып, Ватаныны чакъырывуна гёре гетген. Ана учун беш бармакъдай авлетлери бир йимик. Къайсы йыракъда, къоркъунчлукъда буса, шонда юреги бола. Хадиджатны ой-

лары уланы булан. Эсгерген сайын юреги гюе, авлетини яшаву учун къоркъунчлукъ тувулуна. Тек ол уланына къарсалайгъанын гёрсетмей, гъар даим де ону тюз ёллагъа тюшгенине инандыра. Ол уланына: «Яшым, сен халкъны неонацистлерден азат этмек учун барып тюз этгенсен, асгер борчунгуну намуслу кюйде кютеме герексен. Мен сагъа гюч, къоркъунчусулукъ, тезлик булан душманланы азат этип, барыгъыз да уьйлеригизге къайтмакъны ёрайман», - дей гъар сёйлегенде. Шолай ругъ береген анасы булангъы улан гъар даим де къоччакъ болажагъына шеклик ёкъ.

Бугюнге ерли бизин райондан Украина бойда хас дав гъаракатында кеп игитлер бар. Шолар барысы да тез арада уьстюнлюк булан уьйлерине къайтып, уьягълюлери сююнчю яшажакъгъа инанабыз.

Гъар анагъа чыдамлыкъ, юрегине паракатлыкъ ёрайбыз.

Гёзель ГЪАСАНОВА

8 марта - Международный женский день

А матери ждуть и тихо молятся за сыновей...

В каком бы возрасте человек ни был, от одного слова мама всегда становится теплее на душе. Во все времена они неизменно готовы прийти на помощь и поддержать своих детей. А в наше непростое время, пока их сыновья защищают нашу страну на передовой, они тихо совершают свои подвиги: ждуть и молятся.

«Тыл – это половина победы, даже больше», – говорил в свое время прославленный полководец Георгий Жуков. Сегодня самым главным тылом для ребят, участников СВО, являются самые близкие люди, те, кто с нетерпением ждуть их домой – родители, жены, дети.

Двое сыновей Калсына и Эльмиры Бийтемировых из селения Хамаматюрт проходят военную службу: Шагир участвует в специальной военной операции на Украине, призван по мобилизации, младший, Шахтемир – проходит срочную военную службу по призыву в рядах Вооруженных сил РФ.

Публикуем интервью нашего корреспондента Мурата Аскерова с матерью военнослужащих Шагира и Шахтемира Бийтемировых Эльмирой Анваровной.

– Эльмира Анваровна, расскажите, пожалуйста, о сыне.

– Шагир родился 9 августа 1995 года. В школе учился прилежно, любил спорт, особенно увлекался футболом. Окончив в 2012 году Хамаматюртовскую среднюю школу №2 им. З.Х. Хизриева, он поступил в Гудермесский железнодорожный техникум, на специальность машиниста локомотива. Один год проработал помощником машиниста в городе Минеральные Воды. Затем его призвали в армию, военную службу проходил в г. Абакан Республики Хакасия,

в железнодорожных войсках, в звании ефрейтора.

– Скажите, пожалуйста, тяжело было отпускать Шагира на службу, когда пришла повестка о явке по мобилизации?

– Нелегко, конечно, как и любой матери, но считаю, что он поступил как мужчина. С детства в его характере было – идти до конца. Когда Отечество в опасности, никаких отговорок не может быть.

Повестка о явке Шагира в военкомат по мобилизации пришла в сентябре 2022 года. Я предполагала, что его призвуют, внутренне была готова к этому. 29 сентября вместе с моим мужем Калсыном и Раяной, супругой Шагира мы поехали в военкомат провожать его. Односельчане, другие матери, сыновья которых сейчас на СВО, мы все поддерживали друг друга, и сейчас тоже поддерживаем.

– Расскажите, пожалуйста, о службе вашего сына в СВО, о его наградах.

– В зоне СВО Шагир проходит службу в Запорожской области, в артиллерийских войсках. За мужество и отвагу, проявленные при исполнении воинского долга в ходе СВО, Шагир награжден медалью «За воинскую доблесть» 2 степени. И я безмерно горжусь этим.

– Шагир часто звонит вам с зоны СВО?

– Не так часто, как хотелось бы. Бывает, подолгу от него не бывает вестей, в это время я начинаю тревожиться и бегу к каждому телефонному звонку. Успокаиваюсь только тогда, когда услышу его голос. Однако он не любит рассказывать о том, что там происходит, говорит только о хорошем.

– Победа куётся не только на полях сражений, но и в тылу, особенно, когда тыл – это родные и близкие. Наш район с самого начала СВО поддерживает наших ребят. Шагир об этом рассказывал?

– Да, мы и сами отправляли посылки. Он рассказывал, что ребята в СВО радуются не только посылкам, но и каждой весточке из

родного края. Это и понятно, так как они скучают по своим близким, по Родине. Он всегда с благодарностью вспоминает об этом.

– Человеку свойственно ко всему привыкать, вы уже примирились с мыслью, что ваш сын в зоне боевых действий?

– Думаю, да. Сначала было очень тяжело свикнуться с этим, переживала очень, да и сейчас, чего уж там, тревога не покидает. Правда, отогнать, хоть на время, плохие

мысли помогает работа, я работаю техническим работником в Хамаматюртовской средней школе №2 им. З.Х. Хизриева. Мой супруг Калсын занимается животноводством и полеводческими работами. Вопреки всем переживаниям, мы трудимся и поддерживаем друг друга. Хотя сердца наши всё равно бьются в тревоге... Помимо нас, родителей, Шагира ждуть его супруга Раяна и красавица дочь, наша маленькая Альфия.

– Расскажите о Шахтемире, какой он?

– Наверно, каждая мама считает своего ребёнка самым лучшим на свете. И мои мальчики такие же (улыбается). Шахтемир скромный, спокойный, ответственный. Учился он хорошо, не озорничал, увлекался спортом. После окончания школы, 8 декабря прошлого года он был призван на срочную военную службу в ряды Вооруженных сил. Службу проходит в г. Ельня Смоленской области в мотострелковых войсках. Как и Шагира, мы с нетерпением ждем его домой здоровым и невредимым.

Всех матерей российских солдат объединяет одно — они воспитали настоящих мужчин, которые в минуту опасности для своей страны не дрогнули, а взяли в руки оружие и встали на ее защиту. Их отважные сыновья отправились выполнять боевую задачу в зону СВО и стали настоящими примерами мужества, доблести и чести.

В преддверии Международного женского дня мы хотим выразить благодарность Эльмире Анваровне, и в ее лице всем матерям солдат, участников СВО из Бабаюртовского района, за то, что они воспитали настоящих мужчин, патриотов своей страны, героев.

Желаем вам всего самого доброго, крепкого здоровья, безграничного счастья, благополучия. А вашим детям вернуться живыми, здоровыми и с победой!

Авлетлери булан оьктем болма гьакъы бар

«Ана» деген сыйлы атны юрютмеге тынч туюл. Солдатны анасы болмакъ буса, дагы да кыйын. Неге туюл де, ана юрек гьаман да авлетли булан. Эсде ёкъдан гелген телефонну зенгине, авлетини гьакъында ойлаша туруп гетген узакъ гечелер – шоланы барын да ол оьзюню юрегинден йибере. Авлетим сувукъму экен? Ачмы экен? Не гьалда экен? Шолай соравланы бугюн хас дав гьаракатда ортакъчылыкъ этеген бизин солдатланы аналары оьз-оьзюне гьар гюн бередир. Шолардан адил-янгыюртлу Дилбар Хасаева да артда кьалмай. Ону эки де уланы – офицерлер. Хас дав гьаракатны отундан оьтген, Ватан чакъырса, бугюн де гене шо отгьа гирмеге гьазирлер. Неге туюл де, олар шо – «Ватанны якълавчусу» деген лап да сыйлы ва жаваплы касбуну сайлагъанлар.

Дилбар Хасаева 1961-нчи йылда Уллу Ватан даву ортакъчысы, хамаматюртлу Магьамат Черивмурзаевни агьлюсюнде тувган. 1983-нчу йыл ерли школаны битдирген сонг, Дилбар Владимир шагьардагы политихникалы институтда охувун узата. Юрт ерден йырыкъ шагьаргьа гетип билим алмагъа тынч болмай. Амма ол шо четимликлер уьстюн чыгъа ва 1988-нчи йыл оьр билимге ес бола.

Оьр билимли специалист анадаш районуна да тарыкъ бола ва шо йыл ол Бабаюртдагы приборлар кьурагъан заводда этилген малланы сан янын тергейген инженер болуп загьмат ёлун башлай.

Шо йылларда савлай Совет уьлкеде эшмеге башлагъан янгыртывны ели алатопангьа айлана ва шону гесеги Бабаюртгьа да етише. Айтагъаным, 90-нчи йылларда завод да тозула, онда ишлеген юзлер булангьы адамлар да ишизилени сиягъын толтура. Дилбар да шоланы арасына кьошула. Ардан кеп заман да гетмей, Дилбар адил-янгыюртлу Багьавдин Хасаев булан уйлене, янги агьлю янги яшав башлай.

1992-нчи йылдан бу гюнге ерли Дилбар Хасаева Адил-Янгыюртдагы орта школагьа загьмат дарсланы муаллими болуп чалыша, яшлагъа оьзюню дарсларында загьматгьа кьуршалмагъа, жами-

ятгьа пайдалы болуп оьсмеге уйьрете.

Татыву агьлюде эки улан ва бир кьыз тува. Яшлар бой сала, гёз алда оьсе, шону булан йыллар да гете. Оланы эки де уланы Исмайыл ва Юнус школа чагъындан берли де спортгьа кьуршалалар, гьар тюрлю ярышларда алдынлы ерлени алып юройлер.

Уллу уланы Исмайыл, 2010-нчу йылда

Адил-Янгыюртдагы орта школаны яхшы кьыйматлагъа тамамлап, Новосибирск шагьардагы Россияны МВД-сини ич асгерини институтуна тоше. 2021-нчи йылда ол да офицер чинге ес болуп, ону тамамлай. Яш офицерни асгер бёлюкке белгилей. Узакъ заман да гетмей, белгили агьвалатлар башлана, Ватаныбызны алдында кьоркьунчулукъ тува, ва уллатасы Магьамат Черивмурзаевни ёлун узатып, Юнус да хас дав гьаракатгьа гете, Донбассны ва Запорож областны миллетчилерден тазалай, халкьгьа парахат яшав гелтирмеге кьасткьыла. Юнус – старший лейтенант, ротаны командирин орунбасары.

Мен Исмайылны ва Юнусну уллатасы Магьамат Черивмурзаевни эсгерип гетгеним де негьакъ туюл. Ол Уллу Ватан даву

хынжаллы медалы булан савгьатланган.

Бугюнлерде Исмайыл Хасаев ёлбашчылыкъ этеген рота Саратов областны асгер бёлюклерини биринде ерлешген. Бугюн Ватан алгьа чакъырса, ол сесленмеге гьазир.

Ону иниси Юнус да, агьасыны артын таптап, ата юртундагы школаны тамамлагъан сонг, 2016-нчи йылда агьасы охугъан Ново-

йылларында 3-нчу Украина фронтгьа гиреген 620-нчы атышыв полкда кьуллукъ этген. Оьзюню дав ёлдашлары булан ол Витебск ва Вильнюс шагьарланы эркин этип, шону булан савлай Прибалтиканы немец-фашистлерден тазалагъан. Яраланган, яралары сав болуп, гене дав ёлдашларыны янына кьайтган ва Уллу Уьстюнлюкню уллу сююнч булан кьаршылагъан.

Арадан 80 йыллар гетип, ону кьызыны авлетлери де шо йылларда хьтаньна ерли юлкъунмагъан фашизм булан гене ябушувун узаталар. Уллатасы йимик олар да уьстюлюк булан сав-саламат уйьлерине кьайтажакъгьа инаналар.

– Бизин учун Уьстюнлюкню гюню – гьаман да лап да уллу байрам. Атабыз болмаса да, биз шо гюн жыйылабыз ва байрам гюнюну ону савунда йимик кьаршылайбыз, – деген эди 9 Майны гьакъында хабарлайгьанда Дилбар Хасаева гьалиден бир-нече йыллар алдын. Шо вакьтиде, арадан бир аз гетип, оьзюню эки де уланы: Исмайыл ва Юнус, атасы дав этген бойларда гене шо фашистлер булан ябушар деп ону эсине бир де гелмегендир.

«Мен уланларым булан оьктеммен, олар мени аркъа таявум. Гьали олагъа – бары да офицерлеге ва солдатлагъа савлай Ватаныбыз аркъа таягъан», – дей бугюн буса офицерлени анасы Дилбар Хасаева.

Дилбар йимик нечесе аналаны ва аталаны авлетлери булан оьктем болмагъа гьакъы бар. Олар, яйны яллавуна гююп, кьышы боранында уьшоп, явунгьа да, чарслы чакъгьа да кьарамай, гьар гюн, гьар мюгьлет булан бизге гене уьстюнлюкню ювукълашдыралар. Бугюн хас дав гьаракатда ортакъчылыкъ этеген гьар ананы авлети – игит. Олар булан савлай халкьыбыз оьктем, оланы тапган ва тарбиялагъан аналаны алдында баш иймек буса – гьар ватандашны борчу!

Кьоччакъ уланланы аналарын, етишип гелген кьатынланы Халкьара гюню булан гьакъ юрекден кьутлайбыз, олагъы савлукъ, чыдамлыкъ ёрайбыз.

Герейхан ГьАЖИЕВ

(Башы 2-нчи бетде)

Бизин булан Шигьмагьаммат Дугьужев ва Адил Кьандауров азында уьч сагьат сама да турдулар. Савгьатланы алмагьа олар алгьасамай эдилер. Бизин кьаныгьыву-буздан ялкьып, олар ящиклени алдагьы яшлагьа етишдирмек учун машин чакь-

ырдылар. Шо вакьтини ичинде шагьарны ягьасы булан ерлешген блиндажларда яшайгьан кьумукь яшлар, Токмак шагьардан да бир-нече машин гелди.

Мунда кимни не машини бар буса, шону булан юрюй. Атышывгьа тюшген, терезе-шишасы ёкь машинлер де кёп бар. Шолай машинлени бири булан Лесное деген юрта борчун кютеген ботаюртлу Рашит де гелди.

Рашит – начарсув, кьатты хасиятлы, тилге югюрюк яш. Огьар кьарап, ону кьатты хасиятын гёрюп: «Ватаныбызгьа кьуллукь этеген шолай яшлар бар туруп, авлетлирибизни гележигине кьоркьма

гьар бизден 40 чакьырып артда кьалды. Биз ондан таба гелмедик, ёл ташладык. Работиногьа буса, кьолунгьу узатсанг бола – 18 чакьырым бар. Онда гючлю давлар юрюлюп тура. Ону ювугьуна бармагьа бизин кьоймас эди, тюзю, оьзюбюз де тартындьык. Буса да, бизге тапшурулгьан тапшурувланы кютмеге герек. Шо якьдан бизге алдагьы яшланы кёмеклиги етишди.

Токмак шагьардан гелген адил-янгыюртлу Элдар Сапаев, бизин гёрюп, адап кьалды. Бир мюгьлетде ол сёйлемей турду. Сонг, эсин табып, бизин кьучакьлагьан гьалда: «Мен чи оьзюмню юртума гелген йимик гьыс этдим, – деди. – Гелгенигиз саялы, кёп савболугьуз. Гьар районлуну, шу кёмек этивге кьолун узатгьан гьар адамны Аллагь муратларына етишдирсин!».

Элдар оьзюне юртлуларын гелген ящиклени бермекни тиледи. Биз ону тилегин гери уруп болмадык, неге тюзюл де, йыракьда, душман булан тогьа тартагьан яшлар учун юртундан гелген гьар ящик олагьа ябушувун узатмагьа гюч бережекни биз яшшы биле эдик. Сонг да, ондан алда шолай оьз юртуну атын тутуп гелген бир уланны тилегин кютюп болмагьангьа да кьарсалагьан эдик. 200-ден де артык ящикни арасыннан мен эсгерген улан оьзюню юртундан гелген ящиклени изледи, тек тапма болмады. «Болма кюй ёкь, бизин юртлулар кёмекеге кьол узатмай кьоймажакь», – деп, ол ящиклени эки керен сама да тергеп чыкьды. Ол оланы арасыннан оьзюню юртуну атын кьыдыра

зат ёкь», – деп эсеме гелди.

Рашитни машинин арагьын чыгьарып юкледик. Ол шондан сюенген кюйню айтуп англатып да болмайман. Ону шо сюенчон гёре туруп, яшыбызда анабыз кампет бергенде сюенген сюенчлер эсеме гелип, гёзлерим оьзлюгюнден сувланып гетди. Ол бизге не алгьышлар тилегенин билмей эди. Баракалласын айтсам, ону алгьышлары гьар районлугьа уллу кьалалар тюзмеге болар чакьы эди десем де, кьопдурув болмас.

Биз, минг ярым чакьырым ёл этип, кьайда гелгенибизни биле эдик. Фронт – алдыбызда. Айланада топланы ярылы-

эди, тек тапмады. Солдатны гёнгюн аяп, мен огьар: «Бар эди юртундан ящиклер, балики, ёлда пайлагьан ящиклер булан тюшюп кьалгьандьы», – деп ялгьан айтдым. Амма шо ялгьан сёзлерим булан юрегимни майлары ириген йимик болду.

Шо вакьтиге Шигьмагьаммат Дугьужев чакьыргьан машин де гелди. Огьар да болгьанчакьы кёп ящик юкледик. Неге тюзюл де, мен дагьы да кьайтарып айта бусам да, Токмакь шагьарны айланасында бизин якьлы яшланы кёплери кьуллукь этегенин биле эдик. Биз олагьа ящиклени етишдирмекни тиледик ва олар тилегибизни яшавгьа чыгьармагьа

вуну авазлары. Васильевка бизин арев кьаршыламады. Бизин яны яшланы кёплери кьуллукь этеген Токмакь ша-

сёз бердилер. Кьашкьаралды. Шо вакьтиде бизге юртлум Марат Гьажиев сёйлеп, оьзюн гёр-

мей гетип кьалмасны тиледи. Ящиклер де пайланып битмеген эди. Экинчи гюн де кьалмагьа тюшди. Маратгьа буса биз узакь кьарамадык. Бизден 220 чакьырым арекден ол КАМАЗ машини булан биз токтагьан ерге гечортада етишди. КАМАЗны ярыкьларын якьмагьан кюйде шонча мезгил ёлну этмеге тынч тюзюл. Оьзю де мюкор болгьан кюйде, шолай юрюшлеге ол уьйренип де кьалгьан. Марат КАМАЗы булан алда токтагьан яшланы топларына снаряждлар ва оьзге атышагьан алатланы ташый. Шо гюн де ол шолай чыкьгьан болгьан. Биз гелгени эшитип, ол гечеге де кьарамай, шонча мезгил ёл этип етишип гелди.

Ёлугьув исси ва шат болду. Марат геливю булан бизге мотор бычгьыны барын-ёгьун сорады. Неге тюзюл де, Марат эсгерген кюйде, бизин алдагьы яшлар

оьзлеге янгы тёлелер ишлеп турагьан болгьан. Кьол булан терек гесмек – тынч иш тюзюл. Мотор бычгьы булан буса ишни чалташдырып бола. Насипге, биз ёлгьа чыгьагьанда бабаюртлу далапчы Сайдула Эртувханов бизге бычгьы берген эди. Биз де ону кёп сююп Маратгьа тапшурдукь. Ол сюенген кюйню билгей эдигиз.

«Мен чи бир зат да тюзюл, бу савгьатдан алдагьы яшлар сюенежек кюйню гёресиз», – деди Марат бизге.

Биз Маратны гече ёлгьа чыкьма кьоймадык. Гечелер машин булан юрюмеге кьоркьунчул да дюр, сонг да эртен биз ондан таба алдагьы яшлагьа ящиклер де бермеге сюйдюк. Марат гече кьалмагьа рази болду.

Экинчи гюн биз Маратны КАМАЗына ящиклер юклеп, ёлгьа салдык. Ахшамына ол алда элибизни эркинлигин кьоруп сакьлайгьан яшлагьа ящиклени етишдирди, олар булан бирге районну халкьына баракалласын билдирип, видео язып ташлады.

Ахшам биз ерлешген ерге кьайтдык. Артдагьы эки гюн биз эки кьат уьйню подвалында яшадьык. Бизин кьаршылагьан Азнаур Гьажиев де айтгьан кюйде, шо подвал – Васильевка шагьарда лап да кьоркьунсуз ер. Шону сёзлерини гертилингиз биз экинчи гюн гече яшшы англадык: шагьарны ягьаларында ярылагьан топланы авазлары топуракьны хозгьай эди. Гьатта ярыкь гечеге кёкде учагьан топ гюллелени гьызлары гёрюне. Ерли халкь шогьар уьйренип де кьалгьан. Солдатлар буса топ гюллелени авазындан о не ерге тюшежекни де билелер. Бизге буса шо тамаша, шону булан бирге кьоркьунчул да болуп турду.

Ажайып ишлер болагьаны герти экен. Шогьар биз оьзюбюз де мюкор болдукь. Гече ахшамгьы ашгьа олтургьанда столдагьы кагьызгьа гёзюм тийди. Кьарайман: хас дав гьаракатда гетген гюзде кьоччакь кюйде жанын кьурбан этген адил-янгыюртлу Артур Садуллаевни кьызы Асият фронтдагьы яшлагьа язгьан кагьыз. Яшлар ящиклени жьыгьанда, ичине солдатланы Ватанни якьлавчусу гюню булан кьутлап кагьызлар салгьан эди. 200-ден де артык ящикни арасыннан биз оьзюбюзюню кьабул этген, яшамагьа ерин берген солдатлагьа шоланы арасыннан бир ящикни берген эдик. Кагьыз шону ичинден чыгып гелген. Шолай кагьызлар гьар ящикде онлар булан бар эди. Уьлкебизни ал дазуларында ону аманлыгьын сакьлайгьан солдатлар кагьызланы барына да жавап кьайтарып да болмайгьаны англашыла. Жавапланмагьа оланы заманы да ёкь, атышылар да кьоймай.

Амма оьзлени дав ёлдашындан кьалгьан кьызы кагьызына янгы кьурдашларыбыз жавап бермей кьоруп болмадылар. Олар Асиятгьа атасы саялы кьайгьырышдылар, гьакь юрекден баракалласын билдирдилер.

Кёкде учагьан учурукьлагьа, ярылагьан яркьычлагьа да кьарамай, бизин орнубузда алда дав этеген яшлагьа кёмек ящиклени етишдиргени саялы бизин кьаршылагьан яшлагьа гьакь юрекден разилигизбизни де билдирдик. Бир подвалда кьумукь ва аварлы, лезгили ва табасаранлы, орус ва кьалмукь солдатлар кьан-сют болуп яшайлар, ватаныбызны алдында токтагьан борчларын уьстюню кюйде кютелер. Олар алда тюзюл, буса да, Россиягьа янгы кьошулгьан шагьарланы ва юртланы аманлыгьын сакьлайлар. Сакьлама буса онда кёп зат бар.

Айрокьда гечелер террорчулукь ишлер этмеге сюегенлер болмай кьалмай. Олар оьзлени намарт ишлерин парахат яшайгьан халкьгьа ва жамият идаралагьа бакьдыралар...

Гече ярылагьан топ гюллелени авазындан рагьат юхлап болмадык. Эртенге атышывлар дагьы да гючленди. Душманни гьар урувуна бизинкилер де шосагьат жаваплана. Бу якьларда шолай аташывлар кьыт тюзюл. Янгы ёлдашларыбыз эртен бизин ёлгьа сала туруп, оьзлер шат экенин яшырмадылар. Яшырмагьа негер тарыкь, олар биз эсен-аман шагьардан гетегенине сюендюлер. «Мунда дагьы турмагьа кьоркьунсуз тюзюл», --

деди старшина, бизге иржя туруп.

Озокьда, онда кьоркьунчул эди, амма шо кьоркьунчулукь бизге йимик олагьа да ортакь экенин олар яшырмагьа сюйдюлер. Тюз, фронт ёллар булан юз чакьырымлар этип, эсен-аман дазугьа етишдик. Амма бизин юреклирибиз буса, фашизмни урлукьларын кьыркьмакь учун, оьзлени жанын-кьанын аямай, бизин яшлар дав этеген бойларда кьалды.

Яшлар булан савболлаша туруп, биз олагьа гене гелмеге сёз бердик. Эгер де Яратгьаныбыз буюрса, гезикли кёмек булан гьар бусурманни сыйлы байрамы – Ораза байрамгьа яшлагьа байрам пайлар алып бармагьа хьялыбыз бар. Байрам пайлар кимге тийишли буса, башлап олагьа тийишли экенин де билебиз. Умулларыбызны яшавгьа чыгьармагьа Аллагь гюч берсин!

Гейхан Гьажиев

Уллу Ватан дагну эсге ала туруп...

«Сталин йолу» газетни бетлеринден (Бар кююнде бериле)

Аз заманны ичинде 30.000 манат

ЛВОВСКИЙ №1. Тельманни атындагы колхозну колхозчулары ва колхозчу кыатынлары оьзлени собраниясында йолдаш Сталинни Дагыстанни йолбашчыларына йиберген кыутлав телеграммасын уллу ругъланыв булан кыаршыладылар. ВА шо собранияда йолдаш Сталинни телеграммасына жавап берив гысапда граждан дагну Игити Уллубий Буйнакскийни атына кыурулагъан самолётланы эскадрильясына 14 колхозчудан 30 000 манат акъча жыйылды. Шону ичинде колхозну председатели йолдаш Абдуразаков Абдурашид 10.000 манатгъа, складчик йолдаш Керимов, колхозну бригадири йолдаш Ораков, колхозну членлеринден Закавова, Булатов йолдашлар гъариси 2000 манат берди. Стахановчу кыатын йолдаш Карагишиева Умухан 1500 манат берип язылды.

А. Абдурахман.

Эки гюнню ичинде 200.000 манат бердилер

Герменчикдеги «Большевик» колхозну колхозчулары ва колхозчу кыатынлары Кызыл Армияны гъар гюнлюк устынюлюкleri булан ругъланып, немец фашист елевчулени дагытагъан игити Кызыл Армия учун боевой машинлер кыурувгъа акъчалар берелер. Бу иште бу колхозну колхозчуларыны уьлгюсю районда генг кюйде кыулач яйгъан. Олар алдын оьзлени «Шамиль» деген танк колоннагъа берген коьмегинден кыайры да, граждана дагну игити Уллубий Буйнакскийни атына кыурулагъан авиаэскадрилья учун 2 гюнню ичинде 200 минг манат бердилер. Активлер Гъажимурадов - 10 минг манат, Ильяов - 6.000 манат, Ибрагъимов, Кыурмангъажиев, Ильясов, Ханмурзаев йолдашлар гъариси 5 минг манат берди. Мусаев Магъаммат, Темирболатова Узлупат, Османов Шамшит йимик йолдашлар гъариси 7000 манат бердилер. Колхозчулар Бектемиров, Качаев, Ильясов, Юсупов, Муцалханов йимик йолдашлар гъариси 3000 ва 4000 манат бердилер.

«Большевик» колхозну колхозчулары оьзлени бу уллу патриотлукъ иште актив кюйде ортакъчылыкъ этивю гъакында ВКП(б) ни райкомуну ва райисполкомгъа оьзлени актив кюйде ортакъчылыкъ этивюн билдирдилер. ВКП (б) ни райкому ва загыматчыланы депутатларыны райсовети «Большевик» колхозну колхозчуларыны ва колхозчу кыатынларыны инициативасын атив гоьрду ва олагъа оьзлени разилигин билдирди.

Натижада буса, бу иште колхозчулары ва колхозчу кыатынлары активлиги дагыдан дагы артды.

Т. Ильясов.
№6. 25 январь.

Башалманчылыкъны алдын алмагъа герек

ТУП КЪОТАН. Байдукъовну атындагы колхозда, колхозну общественный гъайванларына герегидей кыарав йокъ. 1942-нчи йылны декабр айыны ахырларында колхозну уллу мююзлю гъайванларындан 1 гамиш бугъа ва бир жынслы сыйыр бугъа ва шолай да егим гъайванлардан 3 ат, 2 оьгюз не болгъаны белгисиз болуп, туюбу кыара йокъ болуп кыалды. Колхозну председател Кыанболатов Ильяс йокъ болгъан гъайванланы гъайын этип, бу иште гюнагълы болгъанланы табув ва оланы жавапгъа тартагъанны ерине билмемиш болуп басдырып кыойду. Ильяс колхозну обшчий гъайванларына болуп турагъан бу зараллагъа да кыарамайлы, ол оьзю гъали-гъалилерде бир член колхозчудан да сорамайлы, бир тизив сыйырны

колхозну кыотанында сойдуруп, кыырдан таба оьзю Кыаратобеге элтип сатгъан. Амма, колхозну касына буса, сав сыйырдан 200 кило гъабжай туюл гелим болуп гирмеген. Кыысгъача айтгъанда сыйырны эти нечакъы акъча этгенлиги Ильясгъа белгили болса туюл колхозчулагъа белгисиз.

Ону йимик, Кыанболатов колхозну бригадири Вашевгъа тас болгъан сыйыры учун, колхозну фермасындагы сыйырлардан гъеч биревге де сорамай оьз гыукмюсю булан бир сыйырны берип кыойду.

Колхозда арт вакътиде не этсе де йолгъа гетип кыалагъанны натижасындан, колхозчулар оьзлеге тапшурулгъан гъайванлагъа немкыорай гоьзден кыарайлар. Мисал учун, завживотновод Гамидов колхозну бир тизив туюсин агъачгъа баргъан ерде бутун сындырып пайдасыз этип ташлады. Ва шолай да бригадир минип юрьюген ат кыаравсузлукъдан канюшнада оьлюк кыалды. Муна бу ишлер саялы бугюнге ерли бир гишиде жавапгъа тартылмай кыалды.

Бу оьрде эсгерилген башалманчылыкълар сельисполкомгъа ва райзогъа белгили экенчин бугюнге ерли бир чарада гоьрмей турмакылыгына себеб не экен?

Коля.

Йолдаш Жумагъазиев Кыураш - 20.500 манат акъчаны нагъдылай берди

Тамаза Тюбе. Карл Марксны атындагы колхозну колхозчулары ва колхозчу кыатынлары Дагыстанни загыматчыларына йолдаш Сталин йиберген кыутлав телеграмма булан ругъланып, Кызыл Армия учун янгы дав машинлер кыурувгъа кыошум гысапда акъча жыйывну дагы да гючлендирелер. Колхозчулар граждан дагну игити Уллубий Буйнакскийни атында кыурулагъан авиаэскадрильягъа акъча жыйывгъа актив кюйде ортакъчылыкъ этелер.

Колхозну председатели Жумагъазиев Кыураш оьз загыматы булан кыазангъан кыазанчындан 20.000 манат акъчаны нагъдылай берген.

Йолдаш Жумагъазиев колхозчулары собраниясында:

- Кыой, бизин акъчаларыбызгъа кыурулагъан гючлю бизин совет танклар, самолётлар ва дав машинлер немец-фашист елевчулени бизин топрагыбыздан бютунлей дагытывну гюнюн ювукълашдырсын! Мен, гъар минутда оьзюмню яшавумну бизин ватаныбызны эркинлиги ва харлысызлыгы учун бермеге гъазирмен, - деген.

Йолдаш Жумагъазиевну патриотлукъ ишинден уьлгю алып, колхозну активи оьзлени кыолундан гелеген коьмегин этип башлагъанлар. Партия кыурумну секретары йолдаш Гъажимагъаммадов Гъайдар - 8.000 манат, колхозну председатели заместители йолдаш Юсупов Байгелди-6.000 манат, сельисполкомну председатели йолдаш Гъажиев Нурудин- 5.000 манат бердилер. Колхозчу кыатын йолдаш Аталикова Ирайгъанат 3.000 манат акъчаны нагъдылай берген.

(Телефон булан М Курманакаев).
ВКП(б)ни райкомуну военный отделени заведующийи.

Ватан дагну фронтларындан

Совет районланы немец талавурчулар заманлыкъгъа елеген юртларында хорлукълар ва акъубалар гелтирген. Фашист мурдарлар ерлерде давсуз яшайгъан халкыны гъайванларын чы нечик де, опуракъларына етишгенчеги бар затын чыгъарып алып, оланы ачлыкъгъа ва оьлюм гыалгъа тарыталар.

***

Январны 21-нде Кавказ фронтну асгерлери кыаныгъывлу ябушувланы натижасында Ставрополь шагъарны Тахта, Труновская, Кугулта, Старо-Марьевка деген районный центрлени алгъан.

Воронеж фронтну асгерлери чапгын этивюн узата туруп, районный центр Синие Ляпатынни, Голофеевканы, темир ёл станцияланы ва бир нече юртланы алгъан.

Кыыбла Гюнбатыш, Кыыбла, Волховский ва Ленинградский фронтланы асгерлери алдынлы якълардан таба чапгыннын узата.

№7. 28 январь.

Бетни Асият Метеева юрте

ДИН ВА ЯШАВ

Борч оразаны оърлюгю

Пайхаммарны (с.а.с.) гьадисинде ай-тылган кюйде, адамлар хадириин ва оърлюгюн биле эди буса, рамазан ай бир де битмесни сюер эди.

Бары да шартлар булан тутулган ораза инсанни кьаркьарасын да тазалай (санланы зараллы затлардан эркин этип), олай да, ругь якьдан да тазалык бере (сутурлукьдан, эрин-чекликден, гьайсызлыкьдан ва шотай озге хасиятлардан азат этив булан).

Ораза тутмагьа борчлулар:

- иманы барлар (бусурман эргиши ва бусурман тиштайпа);
- гьакьылбалыкь чагына етишгенлер (оърюм чагьындагьылар, яни 14,5 йыл болагьанлар);
- гьакьылгьа мукь тююллер;
- ораза тутмагьа болардай савлугьу барлар.

Ораза саналмакь учун тарыкьлы шартлар**Ораза тутув кьабул болмакь учун тарыкь:**

1. Негет айтмакь. Негет ичинден (юрек булан) этиле, тек авзу булан айтмакь сюннет санала. Негет ашамдан тутуп этиле - гюн батгьан сонг, эртенги намаз башлангьанча.

Негетни кьайдасы: «Мен негет этдим тангала бу йылы рамазан айны борч (фарз) болгьан оразасын тутмагьа Аллагь учун».

Герекли заманында айтмагьа унутуп кьалажакьдан сакьланмагьа сюеген гиши, рамазан айны башында негетни сав айгьа айтмагьа ярай. Мисал учун, тангала рамазан ай башлана буса, бугюн гюн батгьан сонг, танг болгьанча шулай негет этиле: «Мен имам Маликни мазгьабына гьере, бу йыл сав рамазан ай Аллагь учун ораза тутмагьа негет этемен». Амма иш этип ораза тутмай кьойса яда ораза тутувну бузса, кьалгьан гюнлеге ораза тутувгьа байлавлу янгьдан негет этмеге тарыкь.

2. Ораза бузагьан ишлерден сакьланмакь - эртен намазны заманы башланып, гюн батгьан чакьы заманы ичинде.

3. Ораза тутув башланагьан ва битеген вакьт-тини билмек. Ораза тутув танг кьатмагьа башлангьан мюгьлетде башлана ва гюн батгьанда бите.

Оразаны бузагьан ишлер:

1. Аш ашав ва сув ичив. Танг кьатмагьа башлагьан мюгьлетден башлап, демек эртен намазны вакьтиси гелгенче аш ашавдан сакьланмагьа тарыкь - ашама ва ичме ярамай. Ондан кьайры, кьаркьараны ичине (авуздан, бурнудан, кьулакьдан, гьезлерден, аврат ёллардан) бир зат да гирмеге герекмей. Масала, кьулакьдан ичине сув гирмеге, сигарет тартмагьа ва шотай башгьа ишлер яратылмай. Амма инсан унутуп нени буса да ашаса яда ичсе, ораза бузулмай. Шотай гезикде, ораза тутагьанлыкь эсге гелгендокь, шосагьат ашайгьанын яда ичегенин токьтатмагьа тарыкь ва авзун аш гесекден, сув тамчылардан тазалама герек.

Шардангьы ашны ашагьан сонг (сухур), танг

кьатгьанча, ораза тутма башлагьанча яхшы кюйде авзун аш гесеклерден тазаламагьа тарыкь, неге десе сонг авзундан ичине аш гесек гирсе, ораза бузула.

Эгер ораза тутагьан гиши таза тюкюрюгюн ютса, ораза бузулмай. Амма авзуна гелеген кьакьырыкьны ичине йиберме ярамай, шотайлыкь оразаны буза. Амма кьакьырыкь авузгьа чыкьмай, тамакьдан тувра ашкьазанын ичине гетсе, ораза бузулмай. Тиш эт (десна) кьанаса ва ораза тутагьан адам тюкюрюгюне кьан булгьанып, шону ютса, ораза бузула.

3. Эр-кьатын ювукьлукь. Ораза тутагьанда эр-кьатын ювукьлукь гери урула, демек танг кьатгьан сонг гюн батгьанча эр-кьатын ювукьлукь этмеге герекмей: шотайлыкь оразаны буза ва пислей. Шотай гезикде оразаны телеп тутгьандан кьайры, кьоду (каффарат) телеме де тарыкь. Бу кьодуну янгьыз эргишилер телей. Кьоду дегенде, артын белмей эки ай ораза телеп тутула, амма савлукь шотай этмеге кьоймай буса, алтмыш пакьырыны ашатмагьа тарыкь. Бу гюнагьдан сакьланмакь учун, эр-кьатын бир-бири булангьы иштагь гелтиреген оюнланы этмесе яхшы болур.

Гече ювукьлукь этген эр-кьатын танг кьатгьанча киринип, тазаланса яхшы. Ювукьлукь этген сонг, киринмей туруп юхламагьа, ашамагьа, ичмеге яхшы тююлюню гьакьында эсге салмагьа ярай.

4. Шагьват (шагьват чыгьыв). Ювукьлукь этипми, иштагь гелтиреген оюнлар этипми яда озге ишлер болупму, башгьа тююлю, уявда шагьват чыкьса, ораза бузула. Амма юхлайгьанда тюш гьерюп шагьват чыкьса, ораза бузулмай. Шотай гезикде киринип, тазаланып, оразаны узатмагьа тарыкь.

5. Гьайиз ва яш табыв (яш тапгьан сонг чыгьагьан сувлар). Гьайиз башлангьаны булан ва яш тапгьан сонг чыкьгьан сувлар оразаны буза, гьатта шотайлыкь гюн батгьанча бираз кьалып башланса да.

Оразаны вакьтисинде этмеге яхшы (сюннет) ишлер

1. Заманында, гюн батгьандокь аш ашамакь, ораза ачмакь (ифтар), демек ашам намазны вакьтиси башлангьандокь. Оразаны кабахурма, таза сув яда татли не зат булан буса да ачмагьа яхшы.

2. Ашны «Бисмиллягьы ррагьмани ррагьим» деген сьезлер ва оразаны кьабул этмеге багьышлангьан дуа булан башламакь.

3. Шардангьа туруп ашамакь (сухур), аш ашавну танг намазны заманы гелгенче 15-20 минут алда (танг кьатгьанча) битдирсе яхшы.

4. Сав гюн ораза тутгьан адамны ашатмакь. Пайхаммарны гьадисинде шо гьакьда булай айтыла: «Ораза тутгьан гишини ашатгьан адам ораза тутгьан шо адамны шабагьатыны оьлчевюнде шабагьат алажакь. Ораза тутгьан адамны шабагьаты буса шондан бир де кемимежек» (Агьмат, ан-Насаи).

Есибиз Аллагь бу айны, Ону буйрукьларын кюте туруп, лап оьр даражада оьтгермеге насип этсин деп тилейбиз.

Арсланаги-гьажи МОЛЛАЕВ,
Яхсай юртну имамы.
«Ас-Салам» газетден

Памятка

по вопросу догазификации населенных пунктов Республики Дагестан

Во исполнение поручений Президента Российской Федерации в Республике Дагестан продолжается реализация мероприятий по социальной газификации газифицированных населенных пунктов без привлечения средств населения.

Заявки на догазификацию принимаются в 39 эксплуатационных газовых службах, в 43 филиалах ГАУ РД «МФЦ в РД», а также в администрациях муниципальных образований с оказанием консультативной помощи гражданам.

В целях обеспечения технологического

присоединения на льготной основе к сетям газораспределения отдельных категорий граждан, проживающих в газифицированных населенных пунктах республики принято Постановление Правительства Республики Дагестан от 6 апреля 2022 г. № 69 «Об утверждении Порядка предоставления меры социальной поддержки в виде единовременной денежной выплаты на оплату расходов, связанных с приобретением, установкой внутридомового газового оборудования и проведением газопровода внутри земельного участка, отдельным категориям граждан, проживающих в Республике Дагестан». Выплата предоставляется гражданину однократно и не более чем на одно жилое помещение в размере фактических расходов, но не превышающих 100 тыс. рублей, в том числе семьям граждан Российской Федерации, призванных на военную службу по мобилизации в Вооруженные Силы Российской Федерации в соответствии с Указом Президента Российской Федерации от 21 сентября 2022 г. № 647 «Об объявлении частичной мобилизации в Российской Федерации».

Одновременно с этим в республике проведена работа по приведению в соответствие постановления Правительства Республики Дагестан от 1 марта 2023 года № 47 с постановлением Правительства Российской Федерации от 10 ноября 2023 года № 1889 «О внесении изменений в

постановление Правительства Российской Федерации от 6 февраля 2023 года № 168» (изменения утверждены Постановлением Правительства Республики Дагестан от 22 декабря 2023 года). Изменения в части процентного соотношения размера платы

по договору о подключении (технологическом присоединении), расширения круга лиц отдельных категорий граждан (ветераны боевых действий, а также лица, заключившие дополнительное соглашение к договору о подключении, заключенному до 31 декабря 2022 года и др.

Данная субсидия будет перечисляться органами социальной защиты населения на расчетный счет газораспределительной организации, осуществляющей регулируемый вид деятельности по оказанию услуг по транспортировке газа по газораспределительным сетям и по подключению (технологическому присоединению) газоиспользующего оборудования к газораспределительным сетям, обеспечивающей подачу газа его потребителям, а также эксплуатацию и развитие газораспределительной системы, осуществляющее продажу (поставку) и установку газоиспользующего оборудования отдельным категориям граждан, а также проведение работ внутри границ их земельных участков в рамках догазификации в соответствии с договором о подключении.

Прием заявок управлениями социальной защиты проводится на постоянной основе.

Для получения более подробной информации о мерах социальной поддержки и определения льготной категории рекомендуем обращаться в территориальные управления социальной защиты.

ОБЪЯВЛЕНИЕ

Всем заинтересованным лицам по поводу согласования границ земельного участка, расположенного по адресу: РД, Бабаюртовский район, с. Бабаюрт, ул. Первомайское, 42, явиться по этому же адресу или позвонить по тел: 8(928)-973-18-18.

Учредитель:
администрация
муниципального района
«Бабаюртовский район»
ПОДПИСНОЙ ИНДЕКС
51348

Директор - главный редактор Г.К.Аджиев
Заместитель редактора:
Л.Т.Темирболатова
Ответсекретарь:
А.А.Метева
Адрес издателя:368060,
с.Бабаюрт, ул.Дж.Алиева, 15
тел.редактора 2-15-88
e-mail:bab-vesti@mail.ru

Авторы опубликованных материалов несут ответственность за точность приведенных сведений.
Позиция редакции может не совпадать точкой зрения авторов, которые несут ответственность за достоверность предоставленных для публикации материалов.
Присланные материалы не рецензируются и не возвращаются.

Управление Федеральной службы по надзору в сфере связи и массовых коммуникаций по РД.
ПИ № ФС 05-0007 от 09.10.2008 г.
Газета набрана, сверстана на компьютерной базе МБУ «Управление по информационной политике и массовым коммуникациям» администрации МР «Бабаюртовский район»
Отпечатана в ООО «Дом печати»
РД, г.Махачкала, ул.Акушинского, 20 а
Время подписания в печать 18 00
фактическое - 18 10
Тираж 990 Цена свободная
Заказ №